

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară:		Abonamentul în România și străinătate:	
Pe an	6 cor.—	Pe an	7 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 25 bani.			

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Francisc 42.

Desgust.

Cu prilejul alegerilor pentru parlament am putut să constatăm până la evidență că politica ce o fac Români — sau mai bine zis politicienii noștri — îndeosebi pe granițele noastre naționale, nu numai că nu e națională, dară e chiar dușmană românismului. Și am stat și ne-am resgândit: ce ne mai străduim noi câțiva oameni cu gânduri bune, cu inimile și mâinile curate, să înăugurăm o eră nouă, o eră de recăstigare și cucerire a terenului pierdut, când avem împotriva noastră nu numai pe aceia cari e natural să ne fie dușmani, adică Rutenii, dară mai ne lovim și de rezistența și dușmănia unor frați rătăciți.

Teoretic, zice cutare corifeu, că chestia răzășască e o prostie, altul care vra să fie mai politicoș o tratează de utopie, altul care nu află alt motiv ce i-ar părea plausibil, vorbește de separatism, iarăși altul ne povățuiește că ne abatem dela program când spunem o vorbă despre politica românească, scurt zis, putem zice că avem pe partea noastră simpatiile numai ale unor puțini dintre „bunii români” tăcuți, cari nu fac politică și în protiva noastră un fel de dușmănie, ascunsă sau vădită, ale celorlalți „buni români”, cari pun lumea la cale.

Practic, am văzut cum știu a lucra naționalistii noștri. Un singur caz tipic ajunge pentru a ilustra activitatea lor. Românul Mintencu a candidat într'un district amestecat, împotriva rene-gatului Spencu. Ce fac „capii” noștri politici? Ei nu se mulțumesc cu atâta că nu sprijinesc pe candidatul român, dar se pun

să agiteze în contra lui și pentru candidatul rutean! Și nu voi vorbi de Cuciumare care, în gândul nostru devenise o citadelă românească după rezultatele catastrofei. Aice aceeaș „inteligență“ pătrunsă de naționalism când se făcea catastrofa pentru dietă, a devenit de-odată neputincioasă peste măsură cu toate că a dat, scurt timp înainte, națiunii române un deputat din sânul ei, și cu voturile sigur hotărâtoare ale acestei comune. Cum să ne explicăm aceasta neputință subită a laudabilei „inteligențe“ și a deputatului său?

Dar cazul pe care voim să-l aducem ca exemplu e altul: În comuna Vașcăuți pe Sirete este o minoritate română de vr'o 20 de alegători. Dirigenții politiceii noastre au crezut că nici această minoritate nu trebuie neglijată pentru a arăta dragostea lor pentru Spenu l. Acești puțini alegători au primit ordinul de-a vota pentru candidatul rus și s'au ținut așa de bine de acest „sfat“ primit de sus, încât un Român, care chiar e născut în satul acesta, venind la ei și îndemnându-i să voteze pentru candidatul român, nu a putut să-i înduplece la aceasta. I-a succes însă alta: a înduplecat aproape pe toți ceilalți alegători, cari se țin de partidul Rușilor bătrâni, să deie voturile lor d-lui Mintencu. Și așa s'a întâmplat, că alegătorii români au votat pentru candidatul rutean, iar Rutenii au votat pentru candidatul român! Deci, dacă politicianii noștri s'au interesat, în folosul lui Spenu l, de o minoritate românească atât de slabă cum e Vașcăuț p. S., putem să ne închipuim că în comune cu un număr mare de alegători români, cinstiții noștri politicieni au pus ceva mai multă muncă. Zic „cinstiți“, pentru că în adevăr mai multă credință față de „prieteni“ lor ruși nici nu se poate. Dați tot înainte cu pacturi, carteluri, prietenii etc., că bine vom ieși. Românii, de câte ori au făcut un pact, cu Nemții, Jidanii, Polonii etc. au rămas păcăliți, ei însă s'au ținut cinstit de pact. Așa și de astădată, politicianii la cari ne gândim, s'au ținut cinstit de cuvântul dat lui Koko Wassilko. Interesele românești puteau să rămâie de-o parte, căci cu nația română, se vede, „cinstiții noștri“ nu au făcut nici un pact, nici cartel.

Iată de ce am luat și noi poziție hotărâtă față de candidaturile din districtul Storojineț-Cernăuți-Boian. Știam doar că, dacă d. Lupu stă în cartel cu Rutenii, ceea ce s'a și dovedit mai târziu prin scrisori ce au fost trimise învățătorilor, d-sa va pune în mișcare tot aparatul de vasali ce-i stă la dispoziție, în folosul „aliaților“ săi, pentru a fi sigur de sprijinul lor în districtul în care candida. Și așa s'a și făcut: Spenu l, având pe lângă aceasta și

sprijinul comisarilor, a fost ales; pe d. Lupu însă, prietenia l-a dat de rușine. Cartelul l-a păcălit, ceea ce dovedește că el nu trebuia să se facă, căci la alegere au hotărât alți factori decât minoritatea ruteană dispărentă a districtului Storojineț-Cernăuți-Boian. Această tactică ne umple de desgust, și compătimim pe aceia cari s'au făcut complicitii acestei politici, deie ei explicații de ce fel vor pentru a se justifica. Ei au fost unelte ale intereselor personale ale d-lui Lupu și nu slujitorii unei idei sau a unui program folositor. Aceasta o dovedesc explicațiile divergente ce s'au dat pentru candidatura d-lui Lupu: s'a zis, din parte competentă, că d-sa a candidat pentru a organiza creditul băncilor sătești, ceea ce îi stă și așa în putință, și s'a zis, din parte tot atât de competentă, că d. Lupu a candidat pentru a asigura eventual d-lui Onciul un mandat, în caz că acesta nu ar reuși la Humor! Cui să-i credem? Cred că nimărui.

Presa românească, cea oficială și personală a lucrat în consecință, respectând cartelul. Apelul d-lui Mintencu nu a fost primit de „Foaia Poporului“, și astfel d. Tofan, redactorul prim al ei, căruia de altfel nime nu i-ar fi putut presupune o ținută antinațională, s'a văzut, în această companie, adus în poziția de-a servi interesele române așa cum le-a servit. Organul d-lui Isopescul, „Unirea Națională“, nevoind să ațite asupra sa urgia lui Coco, s'a crezut tot atât de puțin datoare de-a sprijini pe un candidat român împotriva unui rutean, având exclusiv de scop reușita d-lui Isopescul la alegere. Se înțelege: dacă „Glasul Poporului“ era în cartel, ce să se mai vâre „Unirea“ în foc? Ca document numim reproducerea în primul ei număr a articolului nostru despre d. Lupu, în care reproducere s'au suprimat chiar pasagele esențiale, unde se vorbea de Coco Wassilko și de Stocki! După alegere, acum când discuția nu mai poate avea consecințe practice, binevoiesc amândouă organele a vorbi de candidatura d-lui Mintencu, constatând că, „numărul alegătorilor români din acest district s'a urcat într'un mod considerabil și că d. Mintencu ar fi fost învins desigur dacă nu s'ar fi comis mai multe nelegiuiri“ etc. Noi adaogem, că d. Mintencu ar fi învins desigur, în ciuda nelegiuirilor, dacă ar fi fost sprijinit, și nu combătut de politicianii cartelați.

Dar, va zice cineva: ce au toate acestea a face cu chestia răzeșască? Doar d. Mintencu nu e răzeș, Cucuirmare nu e comună răzeșască și cele mai multe comune din acest district tot așa. Noi răspundem: întâiu, în districtul acesta sunt comune răzeșești

că Mihalcea, Comarești, Slobozia-Comarești, Jadova, apoi comuna Panca în care locuitorii cer școală românească și au hotărât chiar a înființa o școală privată. Al doilea, întărirea românismului în orice parte a țării însemnă, prin slăbirea dușmanului nostru, o promovare a luptei noastre. În al treilea rând, câștigarea districtului electoral Cernăuți-Storojinet-Sirete, care se află acum în mâinile Rutenilor, ar fi însemnat un uriaș paș spre nord al românismului, înlesnirea recuceririi complete a unui teritoriu mare prin care, până acuma, Rutenii mijlocesc invasiunea slavismului spre sud. Spre nord, peste Prut! Aceasta ar trebui să fie lozinca noastră, și în pragul acestui drum ar trebui să înceteze orice divergențe între români, în pragul acestui drum toate puterile noastre ar trebui unite asupra unui singur interes, interesul comun al neamului. Nici o conțelegere, pe acest teren, cu dușmanii noștri, nici un concurs al șefilor lor, ci unirea elementelor românești și câștigarea prin propagandă, a elementelor înstrămate sau străine în mijlocul nostru, pentru interesele noastre naționale, ar trebui să fie unica noastră țintă. Așa ne-am apropiat tot mai mult de hotarul vechii Pocuții, la care încă veghează răzeșimea voevozilor moldoveni, dorită de a se întoarce la patrimoniul pierdut, la limba strămoșască. Tărănimea din părțile aceste, în parte conștientă și ea de ce a fost odată, ar fi ea ușor de câștigat, îndată ce am avea câteva centre create prin școli private române în satele răzășești...

Însă aceste sunt visuri frumoase numai, câtă vreme conștiința noastră națională se împacă cu gândul că în nord nu avem ce căuta, constatând numai cu vaiete, manoperele Rutenilor în munții românești și, câtă vreme vor fi între noi oameni cari, din faptul că avem districte mixte câtă a trage folos pentru interesele lor politice particulare, prin carteluri tainice cu dușmanii.

Iată de ce tabloul ce ni s'a prezintat cu prilejul alegerilor din urmă ne-a umplut de desgust și ne-a sugerat aproape, într'un moment de descurajare, idea, că facem un lucru zădarnic dacă luptăm și cu Românii cari sunt împrieteniți cu dușmanii noștri. Gândindu-ne însă, că toți aceia cari ne țin de separariști, utopiști, naivi, etc., apoi și aceia cari nu pot suferi o vorbă adevărată spusă de un organ în adevăr independent, s'ar bucura văzându-ne părăsind lupta, având însă mai ales în vedere deviza noastră — „prin noi înșine“ — și nădăjduind că dela o vreme tot va începe alt vânt să bată, mai curat, mai întăritor ca zădăful din prezent, ne-am hotărât să urmăm pe calea începută, dând însă mai multă atenție carteliștilor și pactiștilor, pentru a arăta de ce românismul nu

înaintează în Bucovina, ci dă mai mult înapoi. Vom avea de dușmani pronunțați pe acești onorabili domni? Și-apoi, par'că până acuma ne-au fost prieteni? În schimb însă sperăm că mulți din acei ce ne aprobă în tăcerea lor, acei ticiși și modești, adevărat cinstiți și desinteresați, cari nu pun lumea la cale în vorbe gălăgioase, cari însă pot, într'un moment dat să se rostească hotărâtor, după ce vor fi luminați asupra situației și a procedurii de urmat, se vor decide a ieși din rezerva lor și a pretinde, formând glasul nefalsificat al poporului român, ca interesele neamului să fie puse, în politică, la locul cuvenit, locul întâiu.

Candidatura d-lui Vlad.

Când au dat Rutenii de veste că în cercul electoral Stănești-Vascăuți candidează d. Vlad, au început a striga, că un Român se bagă într'un district curat rutean pentru a le răpi un mandat al lor și că strică pacea și buna înțelegere între amândouă popoarele conlocuitoare și multe altele. Măcar că era evident pentru noi, că nu va reuși candidatul român într'un cerc deși nu curat rutean dar cu o majoritate covârșitoare ruteană, am ținut totuș să-l sprijinim ca să nu fie siliți răzeșii a da glasurile lor pentru un candidat ca Stocki, care e un uniat și venetiț galițan, care mai ieri alaltăieri s'a pripășit în țară și acuma a ajuns să poruncească în Bucovina și să se poarte față de populația autohtonă ca un adevărat pașă. El e acela, care a adus funcționari cu duiumul din Galiția și a plasat prăpădiți și flămânzi la comitetul țării și pe la alte officii, el e acela care a adus 165 de învățători din Galiția cu familiile lor la Bucovina și li-a dat slujbe bune, el e acela care propagă cu tot neamul său unia la noi, el e izvorul tuturor relelor ce vin peste români, el e acela care caută să ne răpească răzeșimea noastră, așa un candidat, deci, nu poate să ne fie indiferent și de aceea am pus un candidat al nostru.

Și un alt scop am urmărit cu punerea candidaturii d-lui Vlad. Am vrut adecă să se știe câți răzeși sunt de partea noastră și dacă lupta ce o ducem de câțiva ani în părțile acele aduce și roade. Și am putut constata cu plăcere, că răzeșii știu unde e locul lor. Căci cele 1022 de voturi ce le-a întrunit părintele Vlad sunt dovada cea mai bună ca lupta noastră are un rost și că năzuințele răzeșilor trebuie sprijinite. Căci dacă a putut întruni candidatul

român peste o mie de voturi putem conta la un număr de 4—5 mii de inși, luând în considerare că dintr'o familie de 3, 4 sau 5 suflete iese abia un singur alegător. Și trebuie să mai luăm în samă, că nu toți răzeșii au votat pentru d. Vlad, fiind și de aceea, deși puțini cum am putut constata, cari au cedat ademenirilor și terorii contrarilor noștri votând pe candidatul ruțean. Cu rezultatul din cercul Stănești-Vascăuți suntem satisfăcuți și trebuie să mulțămim tuturor aceluia care au lucrat pentru candidatul nostru și au înlesnit direct sau indirect ca să întrunească numărul acesta de voturi. Și în fine mulțămim și tuturor alegătorilor cari au ascultat de sfatul nostru și nu s-au lăcomit nici la banul ce l-ar fi căpătat ca să-și vândă neamul și cinstea, nici că s-au lăsat înfricoșați de agitatorii ruteni, ci cu fruntea sus au pășit la urnă pentru a-și spune cuvântul care cumpănește cu atât mai mult, că a fost spus sincer și cu hotărâre. Cinstiților frați răzeși și mazili, dacă vom ținea la un loc și vom vorbi într'un singur glas, dacă ne vom sprijini și vom avea una și aceeași voință, să știți că glasul nostru va fi auzit și că dorințele noastre de a avea școale românești și de a asculta glasul lui Dumnezeu în biserică iarăș în vechea noastră limbă moldovenească care ne fu răpită de câteva decenii, dorințele aceste, zic, ni se vor realiza în curând. Deci înainte cu credință în Dumnezeu care ne ocrotește și cu încredere în puterile noastre!

Incălcări de lege.

Cu prilejul alegerilor pentru parlament s'au făcut abusuri foarte mari de cătră agitatorii agreeți ai Rutenilor chiar sub ochii organelor guvernului. Nu vom arăta toate abuzurile de care avem cunoștință, ci ne vom mărgini numai la câteva mai crase din cercul electoral Cernăuți-Storojineț-Sirete. Pretutindeni jandarmii tolerau ca jidanașii năimiți de Spenuț să smuncească din mâinile țăranilor legitimațiile lor pentru a lipi țidula acestuia peste cea a lui Mintencu. La Hliboca, chiar în localul de alegere, sta secretarul comunal alături de comisarul guvernial, alegătorii fură împinși cu forța ca să deie legitimația lor secretarului pentru ca acesta să o controleze. Dacă era numele lui Spenuț pe țidulă putea omul să se ducă la comisar ca să-și deie votul, de era numele lui Mintencu, lipia peste acesta secretarul mai întâiu numele lui Spenuț. Toate protestările

ale sârmanilor țărani nu ajutau nimic, căci îndată le fu curmată vorba cu un „taci porcule“, „țineți gura moșicule“. Așa comisarul care fu trimis pentru a se respecta legile a admis ca să se desfășure sub ochii săi în localul de votare o agitație fără scrupul și de tot scârboasă de cătră vornic și secretar în folosul lui Spenul, a tolerat deci, în fața lumii, violarea legilor cu a căror pază fu însărcinat. Că agitatorii cei mai înverșunați ai lui Spenul fură admiși în localurile electorale și pretutindene pentru a putea desfășura activitatea lor, pe când oamenii lui Mintencu fură înlăturați sub diferite pretexte pentru ca să nu controleze mersul alegerii, asta amintim numai în treacăt. Ba jandarmeria din Cuciurmăre a căutat să puie mâna chiar pe candidatul Mintencu cu trei zile înainte de alegere pentru a-l ține la reçoare până după ziua alegerii. Se vede, era primejduită alegerea lui Spenul prin prezența contracandidatului într-o comună mare care întrece prin numărul voturilor ori, ce altă comună din acest cerc.

Dar acuma vine un caz și mai interesant, cazul din Mihalcea. Acolo era designat ca comisar un parecare Jasenicki. Acesta nu se mărginea cu tolerarea nelegiuirilor, ci a comis nelegiuiri chiar cu mâna sa proprie și în fața alegătorilor, ca și când ar fi vrut să arete prin purtarea lui că el are puterea în mână și poate să facă ce vrea. Căci doar până la împărat e departe și nu se va ști că un slujbaş calcă legea iscălită și întărită de Maiestatea Sa. Acest slujbaş, deci, lipia singur în fața lumii țidule cu numele lui Spenul peste cele ale lui Mintencu. Alegătorii protestau, dar comisarul își făcea treaba mai departe, având el doar jandarmeria la spate, care la un semn dat făcea totul pe voia lui. Dar la urma urmei totuși i-au intrat și comisarului Jasenicki frica în oase, căci plecând cu rezultatul favorabil pentru Spenul și zdrobitor pentru Mintencu dintr'un sat care a dat semne de repetite-ori că vrea să se desbare de rutenie și a vrut să o arete și acuma prin țidulele de votare care e voința locuitorilor, acest falsificător și siluitor al voinței poporului și-a comandat jandarmeria ca să-l urmeze la spate până la palatul guvernial din Cernăuți. Dar poporul nu lovește cu parul de după spate ci își caută dreptate în alt mod. În aceeași zi au venit vr'o 60 de alegători la Cernăuți și s'au prezentat înaintea procurorului ca să aducă jalbă despre nelegiuirile comise de comisarul care și-a călcat jurământul și a violat legea electorală. Ce se va alege dintr'aceasta nu știm, dar ținem să înfierăm faptele acestea în public și vom griji ca să ajungă aceste și multe alte încălcări de lege și la știrea celor mai

de sus, eventual și la locul suprem pentru ca slujbașii vinovați să-și capete odată resplata cuvenită. Cu astfel de comisari alegerea nu e rezultatul voinței poporului ci, al machinațiilor domnilor Jasenički și compania.

Și în câte locuri când venia la scrutinii, adică la numărarea voturilor date, scotea comisarul pe cei ce stau de față afară din sală pentru a face fără controlă scrutinii. Oamenii cari pretindeau că ei au dreptul să steie și la scrutinii având ei însărcinarea din partea comunei să controleze alegerea li obiecta cutare comisar că el e gerent comunal și are numai el singur dreptul a vedea de interesele comunei.

Că sub astfel de comisari candidatul român d. Mintencu trebuia să rămie în minoritate, asta e de sine înțeles. Că el nu dispunea de fonduri ale partidului pentru a cumpăra voturile alegătorilor săi. Și cei ce au votat pentru dânsul au făcut-o nesiliți de nimeni, ci din încredere și simpatie ce o au pentru un om ieșit din mijlocul poporului și care, ajuns domn prin munca și silințele sale, se coboară adese în mijlocul celor unde s'a născut.

Dar cu toate nelegiuirile ce s'au comis au întrunit d. Mintencu totuși 3133 de voturi, pe când Spenul a căpătat 5398 de voturi. Dacă luăm în considerare, că pentru Spenul au lucrat la un ordin căpătat din Cernăuți toți Jidanii și Polonii, pe când contra lui Mintencu lucrau organele guvernului și chiar câțiva Români păcătoși îi puneau bețe în roate, atunci vom înțelege, că sub astfel de împrejurări numărul voturilor întrunite de Mintencu e o izbândă mare, și alegerea lui Spenul e o crasă încălcare a voinței poporului care trebuie stigmatizată ca atare.

Dieta Bucovinei.

În cele trei zile, cât au durat ședințele dietei, s'au făcut, pe lângă constituirea comitetului țării și a unor secții, unele lucruri de folos, precum votarea proiectelor de legi privitoare la înființarea de spitale în Storojineț și Vijnîța, încuviințarea de a se plăti îndată Internatului român din Rădauți a treia rată a subvenției (10.000 cor.), care de altfel era scadentă abia la anul viitor, s'a votat o subvenție de 50.000 cor. pentru sprijinirea industriei și a meseriei, apoi s'au făcut mai multe interpelații, dintre cari salutăm cu bucurie interpelația d-lui Cuparencu în chestia în-

ființării de școli românești în Cuciumare și Mihalcea și în chestia introducerii în catastrul alegătorilor români a răzeșilor din Costești. Nu a lipsit însă nici notă discordantă: scandalul iscat între deputații români, spre bucuria străinilor. Cine a fost de vină? Scrie „Foaia Poporului“ că deputații Boncheș și Dori Popovici l-au provocat. O fi fost critica d-lui Boncheș la locul său sau nu, vor fi fost adevărate cele ce acesta le-a spus sau a voit să le spuie ori nu, dar scandalul tot putea să se evite. D-nii Lupu și Onciul cari de altfel, în anumite împrejurări, apelează la glasul poporului și salută cu bucurie câte o lecție ce dă vr'un țaran domnilor, nu s'au putut mărgini la o replică, care ar fi putut fi o povățuire la adresa deputatului țărănesc, o povățuire care i-ar fi putut arăta și calea pentru a se feri de îndemnuri și asmuțări din partea altora. Un domn, cu dialectica superioară a unei culturi și rutine superioare, ușor putea să-i arate unui țaran puțin școlit că, eventual, vorbește fără a se fi informat bine sau vorbește despre unele lucruri cari trebuiesc discutate în altă parte. În orice caz însă, vina mai mare cade pe acela care a spus cea dintâiu sudalmă și a rostit cel dintâiu atac personal. Dacă d. Boncheș a fost asmuțat de d. Dori Popovici, precum susține „F. P.“, atunci sigur această tactică e de condamnat. D-sa, dacă voiește să servească adevărul și binele țării, atunci să fi poftit a se rosti însuși, demn, competent și documentat, într'un discurs de cele clasice cum le știe face d-sa și atunci, dacă primea ca răspuns numai ofense, avea simpatiile tuturor pe partea sa. E drept însă că, pentru a avea autoritatea inatacabilă în asemenea lucruri, se cere dela un om ca el, în viața sa, să fi făcut ceva mai mult decât discursuri frumoase la ocazii solemne sau și mai puțin solemne. Suntem departe de-a aproba apucăturile „democraților“, demnitate însă cerem dela ori cine.

În fine, să ne fie permis a face o întrebare la adresa tuturor deputaților români: nu e în știrea lor că, la alegerea pentru parlament, în unele comune s'a violat libertatea alegerilor din partea organelor cari sunt puse să păzească respectarea legii, așa de pildă în Cuciumare și Mihalcea? Oare nu se potrivea o interpelație în privința aceasta?

Volintirii sau Olintirii.

O epizodă din Istoria patriei de Isidor cav. de Onciul, fost profesor la facultatea teologică ort. or. din Cernăuți.

Abia trecuseră 34 de ani dela încorporarea țării noastre cu gloriosul imperiu al Habsburgilor, și iată veniră timpuri grele, timpuri de aspră cercare, în cari adevărata alipire către tron și imperiu, adevăratul patriotism al noilor cetățeni ai Austriei, avea să se probeze prin sacrificii mari și fapte însuflețite întru susținerea și apărarea patriei comune. Românii bucovineni își probară totdeauna în mod strălucit credința lor înfocată către patrie.

Era la anul 1809. Toate împărățiile din Europa în urma necentenitelor lupte de apărare pentru drepturile și neatârnamarea lor, erau aproape stoarse de puteri de oștile cutropitoare ale Francejilor, iar unele chiar aproape de apunere. Napoleon cel Mare, dela anul 1804 împărat al Franciei, prin istețimea, energia, curajul și ambițiunea sa nemăsurată, făcu succesiv să tremure toate împărățiile. Spania suspină sub mâna de fier a Francejilor. Madridul, capitala țării era în mâna lui Iosif, fratele lui Napoleon, și deși poporul spaniol adus la desperare, apucând armele, bătu și răspinse pe Franceji în mai multe locuri, totuși nu era speranță, cumcă niște cete de popor, deși întuziasmate, vor putea mult ținea piept cu oști de renume mare, precum erau ale lui Napoleon. Prusia cu pacea încheiată la Tilsit 1807 pierduse o parte mare de țară cu o mulțime de oameni, fără să fi fost avut din aceasta folos, decât numai, că încetase vărsarea de sânge. Ea trebui să susțină oastea numărăroasă a lui Napoleon cu de toate de câte avea trebuință, până va fi plătit dezdăunările de răzbel câte i-au fost impuse. Napoleon însă punea lucrurile așa la cale, ca Prusia din datoriile aceste să nu mai poată ieși. Germania și Italia, sfâșiate în sine, gemeau sub mâna de fier a cuceritorului. În Austria sub împăratul Francisc I șeful cabinetului era contele Filip Stadion. Acesta putea asigura imperiul în contra a ori ce eventualități, îndruma o înarmare generală. În 12 Maiu 1808 subsemnă împăratul un patent, prin care să dispune crearea unei miliții de țeară, în care să intre toți cei îndatorți la purtarea armelor. În 9 Iunie urma o ordinațiune, după care din toți bărbații între 18 și 25 de ani, carii nu serviau în oaste, să se formeze un corp pentru apărarea țării (Landwehr). În Tirol să rădică în primăvara anului 1809 poporul sub conducerea lui A. Hofer în contra Bavarejilor, aliații Francejilor.

Tot în primăvara acestui an ș. a. în 21 și 22 Maiu să întâmplară cruntele bătălii dela Aspern și Esslingen, iară în 5 și 6 Iulie la Wagram. În bătăliile aceste, mai ales în cea din urmă, oastea împărătească sub comanda arhiducelui Carol făcu minuni de bravură.

Totuși sfârșitul luptelor acestora nu se putea prevedea, mai ales pentru că patria noastră era amenințată cu pericol și dela spate. Rusia adevă, pentru a ajunge la oarecari avantaje teritoriale în orientul Europei, ș. a., ca să înghită fostele principate românești Moldova și Muntenia, ceea ce doria de mult, era aplicată să încheie cu Franca un tratat, care mai târziu, adevă în 12 Octomvrie 1809 în congresul dela Erfurt într'adevăr a și fost încheiat. În urmă să rădicară și Leșii, pentru cari, la încheierea păcii dela Tilsit în 1807 prin patronarea lui Napoleon, să formase marele ducat Varșovia. Ei adunară deci oaste în speranța, că, ca partizani ai Francejilor și cu ajutorul acestora vor restabili Polonia.

În timpul acesta de grea cumpănă, împăratul Francisc I. făcu un apel către popoarele sale, cari îi răspunseră cu însuflețire patriotică, depunând pe altariul patriei sacrificii mari de sânge și avere. Se făcură și apeluri speciale către singuritele provincii, se făcu un apel către Bucovineni, cetățenii cei mai noi ai Austriei. Apelul acesta a fost semnat de comandantul general al Galiției de care pe atunci se ținea și Bucovina, de un consilier al guvernului din Liov și căpitanul cercului Bucovina. Apelul acesta tipărit în două limbi, nemțească și românească, sună din cuvânt în cuvânt și întocmai ca în original.

Două documente.

Un „suret“ din 1769.

Suret talmăcit moldovenește de pe o mărturie sârbească de la un Crăciun cu fămeaia lui și dela mulți oameni buni, din vleat: 7119 Oc. 9.

Adevă eu Crăciun împreună cu fămeaia mea Zoița fata lui Fădorașco din Costești din ținutul Hotinului: Iată am venit de a noastră bună voe, de nimenea siliți nici asupriți, și am vândut a noastră dreaptă ocină și moșie, ce o avem de la maica noastră Gafiia, în satul Căbeștii, den ju(mă)tate de satu a treia parte de sat din vatra satului, din câmpu, din pădure și din tot locul ori

cât să va aleagă, și am vândut această a treia parte din jumătate de sat dumisale Onciului staroste, dreptu optu zeci de taleri, la care s-au întâmplat și Dumitrașco ginerelui (!) lui Dobrenschie din Lucăvețu, și Condrea vameșul, și Dobraș șoltuzul din târgul Cernăuții și mulți oameni buni, și au fost și Lupul, ce au fost slugă dumisale Vasilie Zoi, și Ivanco Diiac: pentru aceia să aibă dumnealui Onciul aș face osăbit unie de pe acest ispisoc al nostru, pre care Condrea și Dumitrașco șoltuzul și alții sau pus pecețile pre această mărturie și scrisoarea noastră ca săs(e) știe.

S'au scris cu învățătura noastră: S'au talmăcit depe sârbie moldoveneaste de Procopiie Dascălul Gdă (?): I Uricariu în cursul anilor leat 7277 Iulie 18 în târgul Cernăuții.

O somație din 1780.

De la ghenăral maior baron Ențenberg cătră Ion Bărbierciuc, mazil în Căbești.

Fiind că înnalta comisie care este la Sadogura m-au înștiințat ca Luni adică la 15 aceștii luni calindariul vechiu să te afli la Sadogura. Drept aceasta de cătră administrație ți să poruncește ca luând carte aceasta negreșit Luni deminiața să te afli la Sadogura la Măria sa ghenăral feldmarșal leitnant baron ????? să te melduești că să dai răspuns că ai luat poronca aceasta.

Cernăuți 1780 Iuli 13.

Ențenberg, ghenăral maior.

Subscriere cu litere latine: Enzenberg, G. M. In dorso: Ion Bărbierciuc, mazil în Căbești.

Documentele de față se află în posesiunea părintelui exarh Isidor cav. de Barbier din Căbești, care a binevoit a ni le pune la dispoziție spre publicare. Mulțămim pentru aceste și rugăm pe S. S. să binevoiască a ni trimite și altele cari se vor mai fi aflând la d-sa.

Teatrul „Junimii“.

Am avut prilej, în repețite rânduri, să apreciem frumoasa activitate culturală a societății studentești „Junimea“. Acum o lună, în 3 Iunie, mai mulți membri ai acestei societăți au dat o reprezentare teatrală în teatrul municipal din Cernăuți, cu o farsă a d-lui P. Locusteanu, „Funcționarul de la domenii“.

Piesa aceasta, precum arată chiar calificativul ei de „farsă“, nu pre pretanții mari literare, face însă un efect foarte bun și pro-

cură publicului o distracție din cele mai plăcute. Autorul ei, se vede că cunoaște bine tehnica teatrului și a știut să întrebunțeze cu succes mijloacele ce avea la îndemână, pentru a da o piesă perfectă în genul din care face parte. Ni-se prezintă înaintea ochilor o agenție (care dacă e „agenție“ și încă a unui Ritter, e natural să fie ovreiască), unde se mijlocesc fel de fel de afaceri, dintre cari unele de un caracter gingaș discret: aice vine un domn Cocărțau să caute, prin anunțuri în ziare, un ginere care nu poate fi altul decât un „funcționar dela domenii“, aice „un domn serios“, elegant, cochet etc. caută o consoartă pe placul său, aice o vădană cam trecută caută chip de apropiere cu un „Ruy Blas“ (domnul serios) care e pe placul ei, aice poetul Flaimuc vine să plătească, din sărăcia lui, „nemurirea“ ce i-o va da Ritter agentul prin reclama din ziare, aice vine în fine mult așteptatul „funcționar dela domenii și aviator“, un imbecil, și tot aice îl cată pe acesta desperata Zambilica, drăguț luia, când aude că el umblă să se căsătorească. Se mai adaugă și un ziarist, Jorj Râmniceanu, care are interes ca afacerea cu „funcționarul“ să dea greș, căci el iubește pe Aglaia lui Cocărțau, și el pune la cale o intrigă, prin schimbarea fotografiilor doamnei Somnoiu și a Aglaiei, depuse la agenție, voind să împiedece aceea ce se pregătește. Prin aceasta se naște o încurcălă care îi dă răgaz ziaristului să facă ca Piscifling (funcționarul dela domenii) să fie scos din slujbă și să fie numit el în locul lui. Devenind astfel el „funcționar dela domenii“, nu mai află împotrivire la Cocărțau, iar Piscifling rămâne pe sama lui Ritter, ca să-l încurce cu văduva Somnoiu, pe care „domnul serios“ o refuză.

Cum se poate vedea din expunerea aceasta, scenele comice sunt abundente. Pentru a le interpreta cu efect, actorii diletanți și-au pus puterile cu succes, și străduințele lor au fost recunoscute de public prin vii aplauze. În persoana agentului Ritter d. Brucher și-a aflat specialitatea sa de-a imita jargonul ovreului, a fost deci cu totul la locul său. D. Aurel Berar, multiplu în prestațiunile sale artistice, a reprezentat cu talent deosebit pe mărginitul și zăpăcitul Piscifling. D. Bussiu Siretean, în rolul lui Cocărțau, a fost cât se poate de bun alături cu d-șoarele Dora Tăuber (consoarta lui Cocărțau) și Aspasia Luția (Aglaia), cari au interpretat rolurile lor cu multă pricepere și dibăcie. În deosebi trebuie relevat jocul excelent al d-șoarei Oida Luția, care a dat o creațiune admirabilă în persoana cochetei doamne Somnoiu care, trecută cum e, tot mai trage nădejde că va afla o

inimă bună în locul „răposatului“ ei. Nu-mi permite spațiul a vorbi în special și de ceilalți actori, cari și ei s'au achitat bine de rolurile lor: d-nii Stefanelli (poetul Flaimuc), Ștefan Berar (ziaristul), Lazor (funcționar la Ritter), Ursuleac (țapănul „domn serios“), d-na Hoinic (Zambilica) și d-șoarele Ștefureac și Zopa (funcționărese la Ritter).

Ansamblul a făcut o impresie foarte favorabilă, încât nu-ți vinia a crede că cei ce se află pe scenă ar fi diletanți. „Junimea“, deci. cum se vede, dispune de puteri însemnate cari i-ar putea îngădui să încerce și cu reprezentarea unor piese mai grele. vv.

Casul Chisanovici-Popescul.

D. Chisanovici, după expunerile din ziare, atât cele din țară cât și cele din Viena și străinătate a fost victima democratismului său, sau mai bine zis a „banditismului“ naționaliștilor. Dar chestia stă cu totul altfel și e întâiu și întâiu personală: D. Popescul, aplauda în galeria dietei pe cine i-a fost simpatic; o domnișoară Chisanovici, sora deputatului, l-a apostrofat necuviincios, și a primit un răspuns la fel. O altă damă, mireasa d-lui Chisanovici, s'a amestecat în discuție, însă păstrând tactul cuvenit, a primit și dela domnul respectiv răspunsuri în marginile buneicuvinții. După ședință, d. Chisanovici îi cere socoteală d-lui Popescul, zicând că el ar fi insultat damele de care e vorba. Explicațiile celui interpelat nu-i ajung, și d. Chisanovici începe cu insulte, pe care d. Popescul i-le întoarce. Pentru a da mai multă cumpănă vorbelor sale, Chisanovici îi dă acestuia o palmă. În iritare, Popescul îi plătește cu trei palme. Intervenind publicul, incidentul a luat sfârșit, și atâta. Deci, d. Chisanovici e simplu o victimă a purtării șale proprii.

Dacă însă e vorba a se da cinstei ce a primit-o d. Chisanovici o însemnătate politică, ea și-ar avea rațiunea sa, căci d. Chisanovici face parte din aceia cari în două rânduri au sprijinit cu succes pe un candidat rutean în contra unui candidat român (Stocki-Flondor, Speniul-Mintencu), d-sa e dintre aceia cari execută exact ordinele dușmanului nostru Coco Wassilko (alegerea din urmă pentru parlament) și d-sa e unul dintre acei naționaliști flexibili cari pe lângă virtuțile amintite, știu a cânta, la moment potrivit, și osanele ovreului Straucher, urgisit chiar de mulți conaționali ai săi. Așa dară,

în sens aplicat, s'ar putea zice, că d. Chisanovici a fost pălmuit ca reprezentant al celor cu carteluri rutene împotriva intereselor române de către un oarecare reprezentant al opiniei publice curate, care nu vra să știe de pacturile secrete ale politicianilor cu dușmanii noștri, împotriva noastră.

Știri mărunte.

Adunări și petreceri. „Soc. Mazililor și Răzeșilor bucovineni“ va ținea în 9 c. adunări în Horoșăuț și Cuciurmic, în 12 la Ropcea, în 16 are loc o adunare și o petrecere poporală în Jadova. La adunările din Horoșăuț și Cuciurmic va participa și deputatul Cuparencu. Avizăm pe mazilii și răzeșii din comunele amintite și din împrejurime să participe cât de mulți la acele adunări. Adunările vor avea loc în ori ce caz, chiar și la timp nefavorabil.

Dela o conferență pastorală. Primim dela un membru al clerului nostru următoarea notiță:

La conferența pastorală a decanatului Cernăuți, ținută în 5/18 Maiu 1911, s'au făcut următoarele propuneri, primite cu unanimitate de voturi: 1) Preoțimea greco-orientală preține pe calea Consistoriului dela factorii competenți, ca ea în afaceri disciplinare să nu atârne dela altul, decât dela autoritatea spirituală-bisericească (propunător parohul Hleuca); 2) Ca seminariștii să fie ocupați cu exercitarea predicamântului chiar din anul întâilea (propunător parohul George Șandru); 3) Ca tot câte două biserici (de regulă cele mai învecinate) din Bucovina să se cerceteze sau să se viziteze reciproc câte odată pe an la un timp anumit, bunăoară de patronul lor, cu întreprinderi procesionale, iară după sânta Liturghie și cetirea Acaftistului să se întoarcă în acelaș chip acasă (propunător cooperatorul Dr. Ioan Pașcan).

Logodnă. Dl inginer Inocențiu Fl. Marian s'a logodit cu d-șoara Olimpia de Barbier, fiica d-lui Isidor cav. de Barbier, exarh și paroh în Căbești. — Felicitările noastre.

Mulțumită publică. Societatea „Mazililor și Răzeșilor bucovineni“ a trimis liste de subscripție în toamna anului 1910 la diferite persoane. Începem cu publicarea celor sosite și rugăm pe acele persoane care încă nu le-au înapoiat până acuma, să binevoiască a ni le trimite cu ori și ce rezultat.

Pe lista Nr. 7 încredințată d-lui Z. Leșan, sup. în Banila-Moldovenească au sosit 29 cor. la care au contribuit: Iancu de

Cracalia 3 cor., Zaharie Leșan, George Chariton, Neagul Mihai, Vasile Bohatir câte 2 cor., Tudor Bujor, Iustin Cârdei, Titus Puștinchevici, G. Marilici, Otilia Siretean, Gramatovici, Arcadie Vihnan, G. Filieviți, P. Ilica, Dumitru Voloșciuc, Volcinski, Const. Zugrav, Simion Boca, N. W., Policarp Ostafi, Calistrat Mancovschi, Teodor Georgiciuc câte 1 cor., G. Popescul, Adolf Fischer câte 50 bani.

Afară de aceea ~~cu mai colectat~~ d. Leșan la nunta d-lui Leon cav. de Vlaicu în Banila-Mold. suma de 94 cor., la care au contribuit: Isopescul-Grecul, Eudoxie Ursachi, Vihelmine Ursachi, Leon cav. de Vlaicu câte 10 cor., Eudoxie Dașchevici, Aurora Dașchevici, Ioachim Patraș, Teofil Constantinovici, Ștefan Ștefanovici, Marie Bilobram câte 5 cor., Olga Iacoban, Alecu Dașchevici, Ilarion Dașchevici, Nicolai Hlușco, Vladimir de Ianovici, Teofila Dașchevici, Cornel Vasilovici, Dimitrie Voloșciuc, Aspasia Dașchevici, Victoria Hlușco, Leon Baloșescul, Eufrosina Ștefanovici câte 2 cor. Din suma aceasta s'a trimis la hotărârea comitetului filialei societății din Banila 25 cor. unui elev care cercetează gimnaziul din Câmpulung, iar restul s'au trimis la adresa d-lui Cuparencu la Cernăuți.

Comitetul societății mulțumește călduros tuturor acestor persoane pentru contribuiri lor benevole, precum și d-lui Leșan care și-au dat silință să colecteze sumele incurse.

Examene. Examenul I juridic de stat l-au prestat d-nii: Muntean Severin și Muntean Epifanie; — Examenul III de stat l-au prestat domnii: Dimitrie cav. de Andruhovici, Ștefan Tomovici, George Malcinski.

Numiri. Dl. Ioan Nuțu, profesor la Școala Normală în Cernăuți a fost numit inspector districtual al Cernăuțului. — Dl. Ioan Brătianu de la liceul III a fost numit profesor la Școala Normală.

Transferare. Dl. procuror și cons. de tribunal Dr. Em. cav. de Cuparencu a trecut din serviciul procuraturii la tribunalul penal din Cernăuți devenind președinte de senat la secția IV. De present d-sa face exercițiul de arme la armata teritorială din Cernăuți în calitate de locotenent inactiv.

Rector al universității pentru anul viitor fu ales d. profesor Dr. Ștefan Saghin.

Schimbare de domiciliu. Dl. Atanasie Pridie vicepreședinte de tribunal î. p. și-a mutat cancelaria de advocatură din Viena la Cernăuți, piața Austria Nr. 7, etajul I.